

Protestant Theological University

Op de driesprong

de Jong, K.W.

Published in:
Confessioneel credo

Published: 09/03/2023

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication](#)

Citation for pulished version (APA):
de Jong, K. W. (2023). Op de driesprong: de toekomst van het classicaal niveau. *Confessioneel credo*, 135(5), 10-11.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons). You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

This publication might have been made available through the PThU Research Portal under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the PThU website: <https://www.pthu.nl/over-pthu/bibliotheek-pthu/diensten/article-25fa-taverne-amendement-end-user-agreement.pdf>

Takedown policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will investigate your claim and remove access to the work if necessary: bibliotheek@pthu.nl.

Downloaded from the PThU Research Portal (Pure): <https://pure.pthu.nl>.

OP DE DRIESPRONG. DE TOEKOMST VAN HET CLASSICAAL NIVEAU

‘De twee kerntaken van de classicale vergadering zijn vanouds: gemeenten stimuleren tot onderlinge ontmoeting en steun en toezien (episkopè) op de gemeenten in de classis.’ Dat valt te lezen in het uit 2018 daterende Handboek classicale vergaderingen met de titel *Leve de classis*. In dit artikel wil ik onderzoeken hoe het *Leve de classis* in een herdruk met reden omgedoopt kan worden in *Láng leve de classis*. Ik schets en bespreek met het oog daarop drie opties. De eerste is die van doorgaan op de met Kerk2025 ingeslagen weg. De tweede is die van schaalverkleining, de derde richt zich op verdere schaalvergroting. Ik let daarbij in het bijzonder op de twee trefwoorden uit het citaat waarmee ik deze bijdrage begon: stimuleren en toezien.

Er zijn een paar goede, vooral praktische argumenten te geven om door te gaan op de ingeslagen weg. Het eerste is, dat de overgang van 74 naar 11 classes nog geen vijf jaar oud is en over het geheel genomen vrij soepel is verlopen. Vijf jaar is een betrekkelijk korte periode. In alle gevallen is daar slechts één classispredikant bij betrokken geweest. Als gezicht van de classis nieuwe stijl kan die een stevig stempel op de nieuwe bestuursvorm drukken. Een andere classispredikant zou de indruk wel eens drastisch kunnen wijzigen, zonder dat er in de basis heel veel verandert. Een ander argument reikt prof.dr. Leon van den Broeke in zijn bijdrage aan dit nummer aan: ook in de huidige omvang kan de classis prima dienen als uitwisselingsplek van best practices. Verder staat buiten kijf dat aanzienlijk minder mensen nodig zijn – in een krimpende kerk is dat bepaald niet onbelangrijk. De schaalvergroting maakte het mogelijk af te zien van het classicaal-regionaal overlegorgaan dat zich tussen de classes en de synode bewoog met het oog op regionale visitatie-, opzicht-, bezwaaren beheerscolleges. De organisatie is lichter geworden. Verder staat buiten kijf dat bijvoorbeeld in het toezien een visitatiecollege onder leiding van een deels vrijgestelde predikant op zich (en in relatie tot het bestuur van de classis) doorgaans efficiënt werkt.

DE BAND TUSSEN CLASSIS EN GEMEENTE

Tegenover deze voordelen staat ook een aantal nadelen. Het belangrijkste

is het feit dat de band tussen classis en plaatselijke gemeente ernstig is verzwakt. Slechts een klein deel heeft een ambtsdrager als afgevaardigde in de classicale vergadering. De verzwakking past overigens in een langer lopende ontwikkeling, waarbij de band tussen de gemeente en de bovenplaatselijke kerk losser is geworden. De vraag is niet zozeer: wat heb ik in dat grote verband in te brengen, maar wat heeft het mij te bieden? Dat is versterkt door het feit dat de Utrechtse dienstenorganisatie een soort servicecentrum is geworden. Dat op zich is een goede zaak, onder meer omdat het de samenhang van de kerkelijke organisatie vergroot. In de classis is het zwaartepunt (verder) verschoven van de classicale vergadering naar het breed moderamen van die vergadering. Die heeft een zwaar takenpakket. Zelfs wie deel uitmaakt van de classicale vergadering kan makkelijk het gevoel hebben dat de echte besluiten elders vallen. De classis is door deze ontwikkelingen niet meer het niveau waarop gemeenten samenkomen, maar waarvan uit gemeenten begeleid worden. Wat uitvergroet: waar voorheen gemeenten elkaar als vanzelf in en door de afgevaardigde ambtsdragers ontmoetten, moeten zij nu tot die ontmoeting gestimuleerd worden. Als ik dit zo nog eens opschrijf, denk ik: op voorhand kansloos. De bedoeling was, dat in de ringen ontmoeting zou plaatsvinden. Dat blijkt in de praktijk echter nauwelijks te werken. Zie daarvoor de bijdrage van ds. Klaas van der Kamp aan dit nummer. Een factor daarbij is

naar mijn indruk het feit dat de ringen geen bevoegdheden bezitten. Of de ringen er nu wel of niet zijn, er is geen direct merkbaar verschil.

SCHAALVERKLEINING

Een remedie om de band tussen gemeenten te herstellen en te verstevigen is schaalverkleining. De gedachte is dan: je niet meer laten ondersteunen, bemoedigen en inspireren van bovenaf, maar dat in de ontmoeting met elkaar realiseren. Het is werken van onderop. Gemeenten herkennen elkaar in het feit dat ze voor vergelijkbare vragen staan en zoeken samen naar oplossingen. De eerlijkheid gebiedt natuurlijk wel te melden dat de grote verscheidenheid het vinden van gezamenlijke oplossingen in de weg kan staan en tot grote frustraties kan leiden. In feite gaan we dan terug naar classes van ongeveer de oude omvang. Om het qua menskracht niet te zwaar te maken, zou ik kiezen voor één afgevaardigde per (wijk)gemeente. Het zal zaak zijn kritisch te kijken welke bevoegdheden de kleine classis kan krijgen, zodat het een orgaan van enige betekenis is, de moeite waard. Het moet vervolgens te regelen zijn dat de figuren van het huidige breed moderamen en de classispredikant op bovenclassicaal/provinciaal niveau blijven bestaan. Het breed moderamen heeft namelijk tal van zelfstandige taken, zoals bijvoorbeeld het toestemming verlenen voor het beroepingswerk. Het hoeft daar slechts verslag van te doen aan de classicale vergadering. Dat schriftelijke verslag zou ook eenvoudig

MIJN OPLOSSINGSRICHTING ZOU KORTWEG ZIJN DE VRAAG EERST MAAR EENS BIJ DE GEMEENTEN ZELF NEER TE LEGGEN. HOE WILLEN JULLIE SAMEN KERK ZIJN? DIE VRAAG STAAT IN HET BREDERE KADER VAN EEN ANDERE: WAT HEEFT EEN VERHOUDINGSGEWIJS KLEINE KERK NODIG VOOR DE VERKONDIGING VAN HET EVANGELIE IN EEN GESECULARISEERDE SAMENLEVING?

gedaan kunnen worden aan de door mij beoogde kleinere classes. Slechts in een enkel, ondergeschikt geval moet het verantwoording afleggen, maar daar valt vast iets op te vinden. Dat geldt ook voor het verkiezen van de leden: elk van de kleine classes zou een lid kunnen afvaardigen. Ik beseft dat er vele losse eindjes meer zijn, waar ik in deze schets niet aan toe kan komen. Wie verkiest de classispredikant? Wie benoemt de leden van wat nu de classicale colleges zijn? Om er maar een paar te noemen.

SCHAALVERGROTING

Volledigheidshalve wil ik ook de optie van verdere schaalvergroting onder de aandacht brengen, al acht ik de kans groot dat de betrokkenheid van plaatselijk op bovenplaatselijk daar in versneld tempo door af zal nemen. Met de verdere krimp is het nog maar de vraag of er voldoende vrijwilligers te vinden zijn

om de verschillende gremia en colleges te bemensen. Ik denk dat er in ieder geval ook serieus gekeken moet worden naar de mogelijkheden om de kerkelijke organisatie verder te verkleinen en in de kern te professionaliseren. Ofwel: meer werk voor het Utrechtse dienstencentrum dat daarbij eventueel werknemers kan detacheren in de regio's. Dat stelt wel voor een lastige paradox: de inkomsten dalen. Daarbij komt dat de invloed van professionals stijgt, terwijl het grondvlak verder verzwakt, omdat er minder een beroep op wordt gedaan. De vraag moet worden gesteld, wie de kerk bestuurt: professionals of ambtsdragers.

TOT BESLUIT

Het zal alleen al door de lengte van de betreffende paragraaf duidelijk zijn dat mijn voorkeur uitgaat naar een van de eerste twee opties. De mogelijkheid van schaalverkleining is daarvan de

spannendste. Ik vermoed echter dat daar de grootste kansen liggen voor een revival van de classis. Nu al, nog geen vijf jaar na de introductie van de vergrote classis, blijkt het moeilijk voldoende mensen te vinden voor de classicale vergadering. De classicale vergadering heeft dan ook slechts een beperkt aantal praktische taken. Mijn oplossingsrichting zou kortweg zijn de vraag eerst maar eens bij de gemeenten zelf neer te leggen. Hoe willen jullie samen kerk zijn? Die vraag staat in het bredere kader van een andere: wat heeft een verhoudingsgewijs kleine kerk nodig voor de verkondiging van het evangelie in een gesecculariseerde samenleving?

dr.mr. Klaas-Willem is als universitair docent verbonden aan de Protestantse Theologische Universiteit. Hij is tevens lid van het Generale College voor de Kerkorde.

